

Jiro Okura és Záborszky Gábor

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Milyen emléket fog őrizni a Föld az emberről, ha egyszer kipusztul ez az erőszakos faj? Vajon mi az, ami megmarad, és ki fog olvasni a nyomokból? Vagy fordítsuk meg a kérdést: ha valamilyen bizzarr véletlen folytán semmi más nem maradna meg az ember alkotásai közül, csak ez az egyetlen hely, ahol mi most állunk, és benne az üres falak között Záborszky Gábor és Jiro Okura itt látható művei, az ide látogatató fölkölkívűliek mit fognak gondolni az emberről? Valószínűleg azt, hogy tökéletes harmóniában élt a természettel. Hogy tudta, hogy a fa emlékszik a levágott ágaira, hogy a papír emlékszik a fára is, de az írásjelre is, amit valaha ráírtak. Hogy a formák csak a Nap ragyogásában tudnak igazi formák lenni, hogy ami a földből származik, magát az embert is beleértve, annak lényegében szennyeződés nélkül vissza is kell kerülni oda.

Mi persze tudjuk, hogy az ember általában nem ilyen. Hogy mára fogalma sincs ezekről a dolgokról, inkább csak pusztítani képes a környezetét, és eszébe sem jut az egykori egyensúly. De van néhány művész, aki isteni adományként kapta a titkot, valószínűleg azért, hogy beszéljen róla. Kifaragja a halott fadarabban az eleven fa gondolatait vagy kő, levél virágnymokat – azok hiányát – mutatja fel a festett vonalak sodrában, mint Jiro Okura. Napragyogással vakítja el a fedél alá húzódó embert,

vályog-alapra feszíti az abszolút fényt, mint Záborszky. Ők a harmónia titkos ügynökei.

Műveikkel beszélnek arról, hogy a teremtett világ ugyanúgy mesterséges, mint az emberkéz műve, amennyiben célja, helye, funkciója és kapcsolatrendszere van minden eleven sejtnek. Hogy az anyagok képesek az emlékezésre, az ember viszont már alig-alig. Záborszkytól a vastag tömbbe szorult papír aranyfényt bont ki magából, az aranyfűst-vonalak a fehér keretű fehér papíron nem idegen testek, hanem az anyag láthatatlan belső életének egy-egy hirtelen fényt kapott fejezetei. Walesi vagy japán stonehenge-ek robusztus formái puha papírból gyúrva ugyanazt az erőt hordozzák, mint az eredeti kő-dolmenek, és az aranylemezt alá tett tárgyak ugyanúgy otthagyják a nyomukat ma is, mint kétezer éve a műkénői aranymaszkokon a halottak arca. Ha tehát ezek a művek túlélnek az ember pusztulását, a tanulságaikban minden benne van, és talán felépíthető egy új civilizáció. Ami az emberhez és a világhoz közelebb áll, mint a mostani. A képek tehát nemcsak emlékek a múlt felől, de lehetséges tervek is. Ha a külső világban nem is olvashatók, befelé biztosan. Fogadják őket szeretettel.

(Elhangzott Jiro Okura és Záborszky Gábor V. A. M. Designer Stúdió-beli kiállítása megnyitóján 1996. június 6-án)